

**RELAȚII DEFICITARE ÎN DIADA PĂRINTE - ADOLESCENT: INTERVENȚII
PSIHOLOGICE**

Silvia BRICEAG, dr., conf. univ.,

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Alexandra HRITCU, master în științe sociale, psiholog,

Direcția Generală Asistență Socială și Protecția Familiei din Bălți

Abstract: *It is well known that the parent-child relationship can be considered the most important of the relationships that can generally be formed between people. In addition to being a definitive and indestructible bond, it should also be the closest and strongest possible bond between people. Nothing in this world compares to a successful relationship full of understanding, respect, and love, as is the relationship between parents and their children.*

Keywords: *relations, parents, teenager, conflicts, psychologist.*

Este bine știut faptul că **relația părinți-copii** poate fi considerată cea mai importantă dintre relațiile care se pot forma, în general între oameni. Pe lângă faptul că este o legătură definitivă și indestructibilă ea ar trebui să fie și cea mai strânsă și puternică legătură posibilă

între oameni. Nimic pe lumea aceasta nu se compară cu o relație reușită și plină de înțelegere, respect și iubire, așa cum este relația dintre părinți și copiii lor.

Dar pentru ca această relație să fie reușită, este nevoie de mult efort și răbdare depuse de **copii** și de **părinții** lor. Este foarte important ca fiecare dintre ei să conștientizeze și de asemenea, să înțeleagă poziția în care se află, care sunt condițiile ce trebuie îndeplinite dar și limitele ce nu trebuie depășite.

Considerăm că este esențial să identificăm care sunt relațiile adolescenți-părinți și care este aportul psihologului în scopul de a crea și menține aceste relații pozitive.

Prima relație de tip social pe care orice copil o stabilește imediat după venirea sa pe lume este cea cu părinții săi. Această relație este baza pentru dezvoltarea copilului și apoi a adultului, este o piatră de temelie și un model pentru viața lui socială, începând cu cea preșcolară, școlară și de mai târziu, până la maturitate. De ce este atât de importantă această relație părinți-copii? Pentru că aceasta determină dezvoltarea copilului și împlinirea adecvată a nevoilor sale.[14]

Relația primordială în care ființa umană este integrată prin însuși procesul genezei sale este aceea de filiație, de rudenie. Pe lângă dimensiunea fizică, relația de filiație are și o dimensiune funcțională ce constă în *satisfacerea de către părinți a trebuințelor primare ale copilului*. De asemenea, importanța în dezvoltarea generală a personalității copilului este și *interacțiunea și comunicarea cu proprii părinți*. Astfel, "în funcție de felul în care mama și tatăl își înțeleg și își joacă rolul în primii ani de viață ai copilului, dezvoltarea psihică al acestuia poate fi stimulată, accelerată sau dimpotrivă, întârziată, fiind desfășurată în maniera echilibrată, armonioasă ori cu producerea unor dezechilibre și dizarmonii ce-i vor periclita mai târziu modul de relaționare cu cei din jur și integrarea normală în viața socială și profesională".[4]

Nu toate familiile își înțeleg rolul în același fel. De aceea, diversitatea de „formule” familiale nu depinde numai de activitatea părinților, ci rezultă, de asemenea și din structura mediului. Toate preocupările, framântările, ambițiile părinților - uneori flancate de bunici, unchi și mătuși - converg spre copil, îl copleșesc, îl strivesc. „Când prea multă lume se amestecă să-și dea cu părerea asupra felului cum trebuie crescut un copil, rezultatul este și mai rău decât dacă nimeni nu s-ar îngriji de el, chiar dacă printre aceste numeroase păreri, sunt și unele întru totul raționale". În același timp, mediul familial nu acționează numai prin compoziția sa numerică. În interiorul unei familii se conturează curenții afectivi cărora fiecare dintre membrii care o compun le suportă efectele. Ceea ce primează și ceea ce imprimă mediului familial trasătura sa specifică este *calitatea legăturii dintre părinți*. Întreaga structură familială depinde în mare măsură de atitudinea pe care o au soțul și soția unul față de celalalt. Astfel, un mediu familial închegat se constituie, în mod clasic din tata, mama și copii.[3]

În funcție de caracteristicile și trăsăturile climatului familial[7], se pot diferenția:

- *familii stabile*, bazate pe o anumită constanță a vieții de familie, pe respectarea fermă a unor principii și norme de viață, de activitate;
- *familii instabile*, caracterizate prin schimbări permanente ale modului de viață.

Constatăm astfel că de o importanță deosebită, în relația filială, este componenta afectivă, respectiv "căldura" sau "răceala emoțională", "răutatea" sau "bunătața", "duritatea" sau "gingășia" care îmbracă și colorează activitatea de îngrijire, comunicarea verbală și jocul cu copilul, raportul dintre toleranță, înțelegere, blândețe și intoleranță, corecție și severitate în procesul cotidian de educație al copilului, precum și raportul dintre permisivitate și interdicție în reglarea tendințelor, trebuințelor și dorințelor copilului. [4]

Tipuri de relații în cadrul familiei. Asupra tipurilor comunicaționale definitorii pentru diferite familii D.D. Jackson (1986) întreprinde o serie de cercetări. El descrie patru tipuri de relații de comunicare familială: a) *stabilă-satisfăcătoare*, b) *instabilă satisfăcătoare*, c) *instabilă nesatisfăcătoare*, d) *stabilă nesatisfăcătoare*. [7]

În cazul primei relații, modul de comunicare definitoriu este înțelegerea, ca urmare a unei competențe de rol a fiecărui membru al familiei, precum și a faptului că toți sunt de acord în ceea ce privește persoana care controlează relația. Autorul apreciază că persoana care controlează relația este cea care inițiază o acțiune, decide ce acțiune va fi inițiată sau stabilește ce

poziții, în cadrul relației, trebuie controlate de o altă persoană. În cadrul acestor familii, viața se desfășoară echilibrat, armonic. [Ibidem]

Relația familială instabilă satisfăcătoare este afectată parțial de evenimentele și schimbările inerente cărora grupul familial, prin unii din membrii săi nu este pregătit să le facă față, să le integreze armonic în dinamica existenței sale. Așa de pildă, modificările de rol ce survin odată cu schimbarea vârstei la copiii nu sunt totdeauna concordante cu tiparele de rol al părinților. Astfel, o fiică-adolescentă, care încearcă să se comporte cu mama sa de la egal la egal, se izbește de rigiditatea acesteia, care preferă să se conserve relația mamă-copil, fie pentru că nu vrea să fie criticată de prieteni (pentru eventuala liberalizare a conduitei sale materne), fie din motive inconștiente de potențială rivalitate. Aceste situații pot beneficia de o terapie de familie mai mult decât cele specifice relațiilor de comunicare instabile nesatisfăcătoare. În cazul acestor metode de comunicare familială plutește un sentiment de continuă nesiguranță și confuzie, neexistând un acord în privința persoanei care trebuie să controleze relația, membrii familiei fiind forțați să-și redefiniească mereu rolurile, comportând frustrații care uneori se convertesc în simptome psihosomatice. Concesivitatea reciprocă pe care o manifestă de obicei soții, disimulând de cele mai multe ori o lipsă de implicare emoțională sau chiar indiferență, întreține instabilitatea relației de insatisfacțiile ambilor soți. [Ibidem]

Relația instabilă nesatisfăcătoare definește un model comunicațional în care nu există un consens ceea ce privește cine să conducă și cum să se comporte. Din acest motiv toate investigațiile emoționale sunt limitate. Comunicarea de bază rămâne tăcerea și ignorarea. Relația rămâne stabilă pentru că toți membrii familiei ignoră sau nu recunosc zonele sau cauzele potențiale de insatisfacție. În aceste familii sentimentele, preocupările personale și nefericirea generală nu constituie subiecte adorabile, dimpotrivă ele nu sunt nici măcar formulate. Celor din afară, relațiile acestor familii li se pot părea ideale, perfecte, celor din interior ele le sunt de fapt indiferente, ei funcționând în virtutea inerției. Aceste relații sunt considerate de Jackson ca fiind rigide, bazate pe constrângere. Membrii acestor familii respectă foarte mult legile, ordinea, autoritatea, obiceiurile organizate, pentru că toți acești factori externi reușesc să îi sustragă din problematica propriilor lor relații intrafamiliale profund afectate. Aceste familii care nu au conștiința disfuncției lor de esență, de cele mai multe ori manifestă reacții de rezistență în terapie, fiind practic imposibil să produci fisuri de aerisire în spațiu deschis, dar gol, al propriei lor existențe. [Ibidem]

Relația instabilă nesatisfăcătoare în cazul acestor modele de comunicare familială plutește un sentiment de continuă nesiguranță și confuzie, neexistând un acord în privința persoanei care trebuie să controleze relația, membrii familiei fiind forțați să-și redefiniească mereu rolurile, comportând frustrații. Concesivitatea reciprocă pe care o manifestă de obicei, disimulând de cele mai multe ori o lipsă de implicare emoțională sau chiar indiferență întreține instabilitatea relației și insatisfacțiile părinți-copii.

Adolescența-perioada marilor schimbări. Mulți dintre psihologii ce au studiat adolescența și-au pus de multe ori întrebarea dacă adolescența este doar o etapă din viața fiecăruia? Răspunsul la întrebarea aceasta fost desigur, nu. Multe studii vin să aducă importanța mare la eliminarea problemelor ridicate din această etapa din viața fiecăruia.

În dezvoltarea psihică a copilului de după 10 ani, se pot diferenția 3 stadii bine definite:

1. stadiul preadolescenței (10-14 ani), dominat de puse de creștere, de apariția și accentuarea caracterelor sexuale secundare și de dezvoltare mare a sociabilității.
2. stadiul adolescenței propriu-zise (14-18,20 ani), dominat de adaptarea la starea adultă, de procesul de câștigare a identității și de intelectualizarea pregnantă a conduitei.
3. stadiul adolescenței prelungite (18,20 ani – 24,25 ani) dominat de integrarea psihologică primară la cerințele unei profesii, la condiția de independență față de familie și de opțiune maritală. [2]

„Pubertatea și adolescența – sunt specifice pentru a doua decadă a vieții omului – se caracterizează prin trecerea spre maturizare și integrarea în societatea adultă, cu solicitările ei

sociale, politice, familiale, profesionale etc. Acest parcurs este cu atât mai simplu cu cât viața omului socială este mai complicată. [5]

Desigur că adolescența este acea perioadă a contrărilor, acea vârstă a argumentelor „pro” și celor „contra”, un moment în viață în care lucrurile nu sunt a fi clar definite, o perioadă, unde ierarhia valorilor suferă unele transformări majore, acea etapă în care modelele și idoli sunt analizați și anume criticați sever.

Tipurile de relații se complică progresiv în perioada pubertății copilul și apoi tânărul integrându-se tot mai mult în generația sa (grupul social mai larg) prin exprimarea identității proprii și prin exprimarea identității față de adulți. [Ibidem]

În ceea ce privește mișcarea interioară dialectică a formării personalității în perioadele pubertății și adolescenței - acesta se dimensionează relativ seismic și dramatic în opoziția dintre comportamentele impregnate de atitudini copilărești, cerințele de protecție, anxietatea vârstelor mici în fața situațiilor mai complexe și solicitante și atitudini și conduite noi formate sub impulsul cerințelor interne de autonomie sau impuse de societatea vârstei. Încep să se contureze mai clar distanțele între ceea ce cere societatea de la tânăr și ceea ce poate el și ceea ce cere el de la societate și viața și ceea ce ei pot oferi. Pe aceste distanțe de cerințe și posibilități are loc dezvoltarea personalității care este tot așa de impetuoasă și complicată în pubertate ca și creșterea și maturizarea biologică.

La moment, nu este o mirare faptul că tinerii devin apatici, descurajați, plictisiți, pesimiști, nu se pot adapta la viața socială. În aceste momente, adolescenții trebuie sprijiniți, fie de un prieten, fie de o persoană dispusă să-i ajute.

Ceea ce este pentru a doua decadă a vieții fiecăruia, sunt profunde transformări biologice, psihosociale dar și psihologice, trecerea înspre maturizare și integrare în societatea adultă, cu toate solicitările ei sociale, profesionale, politice, familiale.

Perioada adolescenței este perioada în care tutela familială și școlară (relativ pregnantă la începutul vieții copilului) se modifică treptat, modificarea fiind integrată din punct de vedere social în prevederi legale ale unor responsabilități ale tinerilor începând cu 14 ani și a obținerii majoratului civil la 18 ani, ca și a exercitării acestuia în continuare. Nota dominantă a întregii etape constă în intensa dezvoltare a personalității, contemporanizarea ei.

O mențiune deosebită despre trăsăturile generale a adolescenței apare, pe parcursul Evului Mediu atunci când adolescența era considerată doar ca fiind vârsta de 21 sau 25 ani, apoi după părerea altor persoane, poate să continue până la vârsta de 30 ani dar și chiar 35 ani. Această perioadă fiind numită adolescență deoarece se considera că persoana era matură să dea naștere unor copii.

Adolescența este acea perioadă importantă în dezvoltarea umană, acea perioadă a numeroaselor și profundelor schimbări biologice, psihice, fizice dar și morale, acea perioadă a dezvoltării umane, unde dispar trăsăturile copilăriei astfel cedând locul acelor particularități complexe și bogate, unor manifestări psihice individuale specifice fiecăruia.

Adolescența este o perioadă a învățării. M. Debesse spune că: “Situația de școlar sau licean rămâne comună tuturor adolescenților” [3]

Adolescența este cuprinsă între 14 și 20 de ani urmată de postadolescență până la 25 de ani, se caracterizează prin foarte multe schimbări și transformări și de aceea a fost considerată a doua naștere [8], sau un moment esențial în dezvoltarea psihică umană. [9]

Adolescentul apare ca reprezentare abia în secolul al XVIII-lea, atunci când cu imaginea pictată a heruvimilor (îngerilor), ce exprimă ambiguitatea pubertății și dimensiunea băieților adolescenți. Din această poziție de vedere socială, adolescența prinde un contur, totodată în secolul al XVIII-lea, cu ajutorul recrutărilor în armată, unde erau căutați tineri anume cu corpuri fine și armonioase. Primul băiat adolescent al timpurilor moderne a fost Șiegfriends lui Wagner. Pentru prima oară, cu ajutorul muzicii lui Wagner trebuia să fie exprimată acea combinație de puritate, de forță fizică, de spontaneitate și nu în ultimul rând de bucurie de a trăi, care trebuiau să facă din adolescent să fie eroul secolului al XX-lea ce va deveni secolul adolescenței.

Din factorii ce au făcut posibilă ca adolescența să fie recunoscută ca vârstă specifică putem menționa dezvoltarea învățământului ce avea caracter obligatoriu, prelungirea funcției socializatorii de către școală, prelungirea perioadei de școlarizare fiind până la vârsta de (18 și chiar 25 ani) considerate ca fiind altădată apartenența maturității, pentru prima oară tânărului i se cere să rămână obligatoriu în școală și să desăvârșescă pregătirea teoretică cât și practică, fără a avea posibilitatea, în absența acestei pregătiri, să-și asume unele roluri de adult. Pentru acest motiv, adolescența a fost considerată o perioadă de „moratoriu psiho-social”, de amânare, deci, a responsabilităților asociate rolurilor adultului, situație de a determina o „criză de identitate” și o „confuzie de roluri”. [8]

Adolescenții și relația cu părinții – „nebuniile” vârstei și nevoia de sprijin. Nu trebuie să vedem adolescența copiilor noștri doar ca pe o tranziție încărcată de teamă, ca pe o „nebulie” pe care ne este frică să o confruntăm. Adolescența vine „la pachet” și cu multe schimbări pozitive, care merită toată atenția noastră. Adolescenții au o dorință arzătoare, unică și profundă, pentru adevăr și dreptate, o gândire care caută însetată ceea ce este corect. Părinții sunt datori să-i ajute pe copiii lor în această grea și hotărâtoare perioadă a vieții lor. [13]

Când copiii înaintează în vârstă și intră în perioada adolescenței, problemele pe care le au de înfruntat părinții sunt mai mari și mai grele. Trecerea de la perioada copilăriei la cea a tinereții nu este inofensivă, nici pentru cei care o trăiesc, nici pentru mediul lor înconjurător. [Ibidem]

Copiii care intră în perioada adolescenței trec printr-o schimbare năvalnică în trup și în suflet. Corpul se dezvoltă dintr-odată, începe să prezinte evident caracteristicile de gen, lumea psihică se îmbogățește, se ascute puterea de înțelegere, se maturizează și se aprofundează rațiunea, simțirea devine din ce în ce mai puternică, egoul iese în evidență. În această etapă a vieții, tinerii trăiesc o adevărată explozie interioară și își descoperă un alt sine. Sunt și mulți tineri care își pierd controlul în această perioadă. [Ibidem]

Sunt impresionante comparațiile pe care le folosește [Sfântul Ioan Gură de Aur](#) pentru a reda tulburarea prin care trec tinerii la vârsta adolescenței. Compară tinerețea cu focul, cu marea agitată pe care o tulbură vântul care ridică valuri înspăimântătoare. Un cal pe care nu poate nimeni să-l călărească, un animal sălbatic neîmblânzit – aceasta este tinerețea! [Ibidem]

Părinții care cresc copii și îi văd cum intră în anii grei ai adolescenței cu siguranță sunt de acord cu Sfântul Ioan Gură de Aur. Tinerețea este o perioadă dificilă și uneori înspăimântătoare, pentru că tinerii pot cu ușurință să se abată de la drumul cel bun, să fie înșelați, să alunece înspre rău. [Ibidem]

Dacă toate acestea au fost valabile dintotdeauna, ce ar trebui să spunem despre tinerii care cresc astăzi, în această lume a zilelor noastre, care merge parcă din rău în mai rău? Ce ar fi spus astăzi Sfântul Ioan Gură de Aur, despre situația dramatică din ziua de azi? Ce cuvinte ar fi folosit pentru a descrie o lume care se găsește într-o profundă confuzie? Ar trebui ca atunci când vorbim despre problemele care predomină în tineretul din ziua de azi vocea noastră să devină hohot de plâns, iar când scriem, condeiul să se înmoaie în lacrima sufletului nostru.

De aceea este nevoie de multă strădanie din partea părinților, care sunt datori să-i ajute pe copiii lor în această grea și hotărâtoare perioadă a vieții lor. Copiii noștri, în greutatea lor tinerești, în „nebuniile” adolescenței, nu își doresc [părinți-adversari](#), ci părinți-asistenți, care să-i îndrume în toate. Nu au nevoie de ofițeri de poliție, ci de părinți afectuoși, plini de înțelegere și iubire. Sfaturile nu-i ajută prea mult, ci au nevoie să fie sprijiniți și să simtă ajutorul care vine din rugăciunile părintești.

Nu trebuie să vedem adolescența copiilor noștri doar ca pe o tranziție încărcată de teamă, ca pe o „nebulie” pe care ne este frică să o confruntăm. Adolescența vine „la pachet” și cu multe schimbări pozitive, care merită toată atenția noastră. Adolescenții au o dorință arzătoare, unică și profundă, pentru adevăr și dreptate, o gândire care caută însetată ceea ce este corect. [Ibidem]

Comunicarea și relațiile părinți –adolescenți Rapaport R., Rappaport M. (1977), Strelitz, Z. & Kews, Pilling, D. & Pringle (1978), Argyle M. & Henderson M. (1985) finisează câțiva itemi pentru o posibilă comunicare în perioada adolescenței, din ambele sensuri: de la părinți către

adolescenți și de la adolescenți spre părinți, itemi cuprinși în câteva reguli generale. O serie de studii audizează abilitățile parentale de conduită, regulile ca și drepturile părinților în speranța decelării efectelor asupra educației, asupra creșterii și statuării unor stiluri, moduri de comportament. În fond, mulți autori scriu despre binomul „acceptare - respingere” ca fiind cel mai important în interrelația părinți-copii (inclusiv adolescenți). [11]

Tabelul nr.1. Reguli generale pentru părinți și adolescenți în scopul menținerii unor relații pozitive. [11]

Reguli pentru părinți	Reguli pentru adolescenți
Respectați intimitatea adolescentului.	Respectați intimitatea părinților
Oferiți nu doar sfaturi ci și exemple de comportament.	Consultați-vă cu părinții în problemele personale (intime)
Încurajați ideile (căutările) adolescentului.	Luați în considerare drepturile părinților.
Demonstrați afecțiune și suport emoțional constat față de adolescent.	Fiți politicoși cu părinții, mai ales când sunteți în public, în grup.
Păstrați secretele încredințate.	Păstrați confidențele, secretele împărtășite de părinți.
Nu fiți exagerat de posesiv	Invitați prietenii în casă.
Încercați să tratați adolescentul ca pe un tânăr adult responsabil.	Nu vă criticați părinții în public.
Uitați-vă în ochii lui în timpul conversației.	Priviți-vă părinții în ochi în timpul conversației.
Vorbiți cu adolescentul despre probleme sexuale și despre moarte.	Discutați cu părinții despre aceste probleme.
Oferiți adolescentului cadouri și felicitări de ziua lui de naștere.	Oferiți cadouri și felicitări părinților de ziua lor de naștere.
Sprijiți adolescentul atunci când nu este prezent (în absența)	Respectați dorințele lor, chiar și atunci când sunt absenți.
Abordați cu adolescentul probleme legate de politică și religie.	Discutați cu părinții despre politică și religie.
Considerați-vă responsabil pentru comportamentul adolescentului	Acceptați supravegherea generală (și grija) părinților.
Nu criticați aspru alegerile și prietenii adolescentului.	Respectați aprecierile și evaluările părinților chiar dacă sunt demodate.

Aceste drepturi parentale circumscriu instituției „conduitei părintești”, comunicării între 2 segmente diferite ca vârstă, statut și rol social, nivel de informare și cultură se referă generic la:

- Dreptul de a decide unde și cu cine să locuiască minorul;
- Dreptul de a hotărâ în legătură cu educația și obligația, îndatorirea de a se ocupa de educația minorului;
- Dreptul de a pedepsi în limite rezonabile;
- Dreptul și obligația de a proteja și apăra minorul;
- Dreptul de a administra proprietatea minorului;
- Dreptul de a consimți sau refuza consimțământul pentru tratamente medicale ale minorului;
- Dreptul de a consimți sau refuza în legătură cu adopția;
- Dreptul de a consimți sau refuza consimțământul la căsătoria unui minor între 16 și 18 ani;
- Dreptul de a se comporta într-un litigiu ca apărător al intereselor copilului;
- Dreptul de moștenire a proprietății după deces. (apud M.Argyle&M.Henderson, 1985). [10]

Cercetările lui Glueck și E.T.Glueck (1950), H.G.Elder (1962), T.Smith (1983), Riskin J. & E.Faunce (1976), F.F.Schachter (1983), Blok J. & Morrison A. (1981), Freedman, J. (1978), capătă contur în zone diferite de pe glob, în culturi și grupuri socio-economice variat structurate. Se degajă câteva idei principale pentru stilul în comunicare părinți/copii, pentru înțelegerea profundă a perioadei adolescenței: [12]

- Pentru adolescent este apreciată ca benefică „supravegherea democratică”. Este de preferat o abordare permisivă, egalitară a adolescentului față de una autoritară, de respingere, în alte condiții minorii nu ezită să spună că „părinții uită că au fost și ei tineri” și „nu își cunosc limitele”. [12]
- Comportamentul părinților caracterizat prin căldură afectivă, răsplata acordată pentru merite. Aceasta are consecințe favorabile în achiziționarea de către adolescent a unor itemi structurali ai personalității lui, a independenței de a avea o identitate, auto-evaluării etc. [12]
- În familiile cu dezvoltare normală adolescenții sunt mult mai cooperanți, sunt veseli, învață să spună glume, să râdă și să se bucure. S-a constatat că acești adolescenți învață cu mai multă ușurință să stocheze și să distribuie informația, față de adolescenții cu tulburări de comportament la al căror viraj părinții și grupul asistă de multe ori fără să știe cum și de ce să intervină. [1]

În cadrul cercetării ne-am propus să demonstrăm un model de intervenție psihologică în situații de criză pe fondul relațiilor deficitare (tensionate) tată- fiică. Am identificat că adolescența întâmpină dificultăți în ceea ce privește procesul de relaționare, creare și menținerea relațiilor pozitive cu părinții. În scopul dezvoltării și menținerii relațiilor pozitive dintre părinți și adolescentă a fost realizat studiu de caz cu ședințe de consiliere individuală și de grup.

Studiu de caz privind gestionarea unei situații de criză

(Relații tensionate tată-fiică)

Nota: Numele sunt schimbate

SUBIECTUL: IONESCU MARIA

Data și locul nașterii. 20.01.xxxx Bălți

Școala/clasa: Liceul Teoretic X clasa a 9-a

Tatăl: IONESCU TEODOR, 36 ani

Ocupația : muncitor, SC XXX SRL

Mama: IONESCU OLGA, 35 ani

Ocupația: plecată la muncă în străinătate

Frați și surori (nume, vârsta, ocupația): este singură la părinți

Structura și componența familiei: tipul familiei – NORMALĂ

Alte persoane care locuiesc împreună cu familia minorei: la adresa de domiciliu al minorei locuiește doar ultima și tatăl acesteia

Relații dintre părinți : relațiile din cadrul familiei sunt tensionate, conflicte puternice, frecvente

Condiții de viață și de muncă ale minorei: condiții acceptabile, are propria cameră, dotată cu toate cele necesare în scopul creșterii și educării conform potențialului.

Dezvoltarea fizică și starea sănătății: este un copil bolnăvicios, cu afecțiuni ORL.

Antecedente: în perioada preșcolară a fost diagnosticat cu astm bronșic, a urmat tratament și urmează și în prezent.

Particularități ale debutului ciclului școlar: a debutat cu medii foarte bune în clasa I, a avut rezultate bune și pe perioada studierii în ciclul primar, atunci când a început ciclul gimnazial la fel rezultatele au fost bune și se păstrează și până la moment.

Prezentarea cazului

- Minora a fost supusă violenței în familie din partea tatălui biologic, astfel a avut loc preluare copilului din familia biologică și plasamentul de urgență în familia extinsă (bunica de pe linia maternă) și emiterea Ordinului de Restricție pe un termen de 10 zile față de minoră.
- Relațiile dintre tată-fiică sunt tensionate pe motivul existenței conflictelor frecvente între aceștia, minora prezentând lipsa de respect față de tată, minora fiind influențată de bunica de pe linia maternă în ceea ce privește relațiile cu tatăl acesteia.
- Părinții minorei sunt în conflict și aceste relații dintre ei se răsfrâng asupra percepției relației dintre minoră și tatăl biologic (orice discuție care este promovată între părinți este efectuat screen-shot și remis minorei de către mamă, fapt care minora consideră că nu este corect ca să cunoască aceste discuții, încercând să discute cu mama, mama i-a reproșat faptul că minora a

luat partea tatălui și din aceste considerente mama nu dorește ca să comunice cu minora și nu o consideră ca fiică.

- Pe perioada aflării minorei la bunica de pe linia maternă, bunica făcea abuz de băuturi alcoolice, nu îi permitea ca minora să facă igiena personală, mereu striga la aceasta și avea un comportament foarte agresiv față de copilă, din spusele minorei, a fost nevoie să fie apelat serviciul de urgență 112 din motiv că minorei îi era rău și bunica nu dorea ca să o ajute fiind în stare de ebrietate alcoolică, astfel a avut loc preluarea copilului din familia bunicii de pe linia maternă și plasarea acesteia în familia bunicii de pe linia paternă, de când se află la bunica de pe linia paternă minora a menționat că se simte mai bine din toate punctele de vedere și că bunica este cea mai bună prietenă al ei, se observă forma de atașament securizant dintre minoră și bunica de pe linia paternă.

Istoricul evoluției problemei

Mama a plecat la muncă peste hotare în Cehia un an de zile și revenind acasă a luat mai multe credite și a fost nevoită să plece la muncă în Italia, unde se află de mai bine de 1 an.

La fel minora ne-a relatat că orice conflict care avea loc între mamă și tată era nemijlocit prezentă minorei, fapt care ultima consideră că nu este corect și că trebuie ca părinții să decidă toate problemele care le au între ei să nu fie implicată și copila.

Totodată tatăl a afirmat că conflictele dintre el și minoră se mai iscau din motiv că ultimul îi interzicea ceva minorei, dar minora o telefona pe mama biologică și mama îi permitea ceea ce îi era interzis de către tatăl acesteia.

Cauzele generatoare

- influență din partea mamei și bunicii de pe linia maternă în ceea ce privește relațiile cu tatăl acesteia.
- nedorința minorei de a se conforma la regulilor care sunt înaintate de către tatăl acesteia.
- părinții nu se consultă referitor la metodele ce le folosesc în procesul de creștere și de educare a minorei, fapt care duce la instaurarea unui comportament indiferent la aceasta, deasemenea metodele ce sunt aplicate de către o parte (tată) în procesul de creștere și de educare sunt criticate de cealaltă parte (mamă).
- minora se gândește în alb și negru considerând că mama acesteia este în întregime bună, în timp ce, tatăl acesteia la moment și anterior este în întregime rău.

Comportamentul:

- ducerea în eroare a organelor de drept privind abuzul fizic asupra acesteia pentru a emite Ordin de Restricție asupra tatălui pe un termen de 10 zile.
- nu se conformează la regulile care sunt înaintate de către tatăl acesteia.
- atunci când ceva îi este interzis de către tată, apelează mama prin intermediul rețelelor de socializare și mama îi permite să facă ce îi era interzis de tată.

Dialog cu minora:

- minora a menționat că cazul de abuz fizic asupra acesteia a avut loc în luna aprilie 2021, la acel moment nu se adresase la poliție, acum a avut loc un conflict între minoră și tată, unde tatăl i-a luat telefonul și nu dorea ca să îl reîntoarcă, la acel moment bunica de pe linia maternă împreună cu copila au mers și au scris o cerere la organele de drept în urma căreia a fost emis Ordin de Restricție pe un termen de 10 zile, minora afirmând că nu a înțeles ce s-a întâmplat la acel moment.
- pe parcursul evaluării psihologice s-a identificat că mama minorei orice discuție care este promovată cu tatăl este efectuat screen-shot și remis minorei, fapt care aceasta consideră că la fel nu este corect ca să cunoască aceste discuții, încercând să discute cu mama, mama i-a reproșat faptul că minora a luat partea tatălui și din aceste considerente mama nu dorește ca să comunice cu minora și nu o consideră ca fiică.

Dialog cu tata:

- tatăl ne-a relatat că în urma unui conflict cu fiica acestuia a dorit ca aceasta să se afle fără telefon în semn de pedeapsă și i-a luat smartfonul, la care minora a început să facă isterie și s-a iscat pe fonul acestor evenimente conflict între aceștia.

- tatăl ne-a comunicat că soția acestuia aflându-se peste hotare a decis ca să pună capăt relației și să înainteze o cerere privind desfacerea căsătoriei, care la nemulțumit pe acesta, ultimul dorind din toate puterile să păstreze căsnicia, pe fondul la acestea discuțiile prin intermediul rețelelor de socializare erau foarte aprinse între soți și mama minorei a făcut screen-shot la toate discuțiile și le-a remis minorei pentru ca ultima să vadă ce discută părinții, fapt care tatăl consideră că nu este corect și că minora nu ar trebui să cunoască toate aceste amănunte.

Analiza datelor și stabilirea ipotezelor

- relațiile tensionate dintre părinți stă la baza conflictului dintre tată-fiică.
- dacă părinții ar ajunge la un numitor comun în ceea ce privește relațiile dintre aceștia și nu ar implica copilul în conflict, relațiile dintre tată-fiică vor reveni la normalitate.
- dacă mama va conștientiza faptul că influința care o impune asupra ficei în ceea ce privește relația cu tatăl nu este bine venită, va avea posibilitatea de a menține și ea relații pozitive cu minora dar totodată aceasta ar putea preveni ca minora să cadă pradă unui cerc de prieteni vicios.

Elaborarea unui program de schimbare:

Fixarea obiectivelor

Obiective pe termen lung

1. Familia va frecventa regulat toate ședințele de consiliere psihologică.
2. Părinții vor merge la schimbarea propriu zisă pentru a menține relații pozitive cu copila.
3. Membrii familiei vor depune tot efortul necesar în ceea ce privește schimbarea situației.

Obiective pe termen scurt

1. Membrii familie vor fi implicați în a-și spune părerea la toate discuțiile în cadrul ședințelor.
2. Familia va primi sarcini fiind implicată în diverse acțiuni, pentru a fi responsabilizați.

Metode și strategii

- Concepera și punerea în practică a unor metode coerente de lucru cu familia.
- Strângă legătură cu familia, astfel încât prezența la ședințele de consiliere să fie de 100%.
- Acordarea suportului necesar familiei de a depăși situația dificilă în care se află la moment și de a evita repetarea situațiilor similare.
- Minorei i se va da ocazia să-și mărească încrederea în sine și să-și îmbunătățească aptitudinile în situațiile în care interacționează cu părinții acesteia.
- Se vor promova mai multe teste de evaluare psihologică pentru a identifica starea psiho-emoțională a membrilor familie.
- Se va încerca de a lua legătura cu mama biologică prin intermediul rețelelor de socializare pentru a discuta și a implica și mama în programul stabilit pentru familie.

Aplicarea programului de schimbare

În timpul unei ședințe de consiliere la care au participat tatăl și copilul minor, minora a acceptat să încerce să atingă obiectivele pe termen scurt.

Responsabilități

- Efectuarea pașilor mici în ceea ce privește restabilirea comunicării cu tatăl biologic.
- Neimplicarea minorei în ceea ce privește conflictele dintre mături.
- Părinții să evite remiterea discuțiilor care au loc între aceștia copilei.
- Crearea și menținerea unei atitudini de stimă și de respect între membrii familiei ca minora să aibă posibilitatea de a prelua acest comportament pozitiv.
- Asigurarea unui climat securizant și liniștit în familie pentru dezvoltarea armonioasă a minorei și formarea unei personalități puternice.
- Mediul familial să fie un centru al afectivității și al confortului emoțional pentru copilă, unde aceasta ar avea posibilitatea de a se retrage și simți în siguranță alături de persoane care ar avea posibilitatea de a o susține.

Participarea acasă

Rudele să fie foarte atente la evoluția comportamentului acesteia în continuare pentru evitarea repetării situațiilor similare.

Mama să nu vină cu învinuiri nejustificate în adresa minorei, ceea ce duce la crearea conflictelor în cadrul familiei și să conștientizeze necesitatea acordării suportului psihologic. Tonalitatea vocii, cele comunicate și comportamentul mamei/bunicii de pe linia maternă să nu fie atât de tăioase precum au fost pe perioada evaluării psihologice față de minoră.

Teme scrise:

- Se va reduce numărul notițelor de care trebuie să țină cont atât minora cât și familia acesteia.
- Se vor promova diferite teste de evaluare psihologică a relațiilor intra-familiale până la promovarea ședințelor de consiliere cât și după ședințele de consiliere.

Aptitudini sociale

- În timpul activităților de grup, minora va avea ca sarcină să dirijeze sau să coordoneze planul de acțiune după o consultare cu tatăl acesteia pentru a identifica soluție la probleme care sunt prezente.

Ședințe de consiliere

- O dată pe săptămână vor avea loc ședințe de consiliere în cabinetul de asistență psihologică.
- Se vor efectua ședințe de consiliere atât individuale cât și de grup.

Evaluarea programului de schimbare

- La interval de o săptămâni, apoi la o lună de la prima întâlnire au avut loc ședințe cu minora și tatăl acesteia.
- Obiectivele pe termen scurt au fost realizate și se observă progrese rapide în relațiile spontane și convenabile ale minorei cu tatăl acesteia.
- În urma asistenței acordate putem conchide: relațiile dintre tată-fiică sunt stabile, conflictele care erau prezente odinioară între aceștia nu sunt prezente, la moment sunt prezente parțial conflicte dintre minoră și mama biologică.
- La încercările psihologului de a lua legătura cu mama biologică pentru a stabili ședințe de consiliere, ultima a refuzat menționând faptul că nu necesită acordarea serviciilor psihologice.

Rezolvarea problemei

1. Minora a conștientizat că comportamentul acesteia care a fost prezent anterior nu este conform normelor și s-a obligat ca astfel de situații să nu se mai repete ulterior, la fel și tatăl acesteia a conștientizat că cele comise anterior nu sunt conform normelor și s-a obligat ca să nu aibă loc repetarea situațiilor similare în viitor.
2. În urma evaluării și asistenței acordate s-a identificat că minora pe fundalul la toate cele ce s-au întâmplat pe o perioadă îndelungată a fost afectată din punct de vedere psihologic, această stare a fost depășită la moment parțial, pe motivul existenței neînțelegerilor dintre tatăl biologic și mamă și implicarea minorei în aceste conflicte, ea fiind dispusă de a merge la contact cu cei apropiați, totuși urmează să fie foarte atenți membrii familiei la evoluția comportamentului minorei în continuare.
3. Minora a fost informată despre riscurile unui comportament neglijent cât și asumarea responsabilității în cazul apariției urmărilor nedorite.

Concluzii

- Mama nu realizează cât de importante sunt de fapt relațiile între aceasta și minoră, cât de mult vor influența pe copilă aceste relații pe întreaga durată a vieții sale.
- Minora se află într-o perioadă de instabilitate emoțională crescută. Aceasta depășește un ciclu de trecere la altă vârstă, astfel încât persistă nevoia permanentă de susținere și valorizare. Perturbările la care este expusă datorită conflictelor dintre părinți influențează imaginea de sine al acesteia.
- În urma evaluării și asistenței acordate s-a identificat că minora este afectată de faptul că mama încearcă prin diferite metode de a o izola de tată și de a crea situații de conflict între ultimii.

- În urma asistenței acordate putem conchide: relațiile dintre tată-fiică sunt stabile, conflictele care erau prezente odinioară între aceștia nu sunt prezente, la moment sunt prezente parțial conflicte dintre minoră și mama biologică.
- Mama nu conștientizează necesitatea acordării serviciilor de asistență psihologică familiei acesteia, astfel ultima nu dorește careva schimbări.

CONCLUZII FINALE

Pentru dezvoltarea armonioasă a personalității copilului și pentru dezvoltarea unei relații adecvate și a unei comunicări eficiente între părinte și copil, pe lângă satisfacerea nevoilor de bază ale copilului, foarte importante sunt și nevoile emoționale ale acestuia și anume: *respectul*, chiar dacă este doar un copil, *sinceritatea*, *acceptarea* deoarece copilul are nevoie să fie acceptat și valorizat de părinții săi, indiferent de succesul sau insuccesul acțiunilor sale, copilul are nevoie de dragostea părinților săi tot timpul adică atât în momentele fericite cât și în cele triste, *răbdarea*, *timpul oferit copilului*, *corectitudinea* și *înțelegerea*.

Relațiile, în general, se bazează pe înțelegere astfel că, și copilul, are nevoie să fie ascultat și înțeles de părinții săi. Intervențiile psihologice sunt binevenite acolo unde relația părinte-adolescent devine deficitară. Este foarte important ca părinții să conștientizeze valoarea comunicării cu adolescentul pentru depășirea unor situații dificile.

Bibliografie:

1. ALEXANDRESCU, I. *Persoană, personalitate, personaj*. Iași : Junimea, 1998.
2. ARGYLE, M., Monica HENDERSON. *The Anatomy of Relationship*. London : Penguin & Books, Cox & Wymay Ltd., 1985.
3. BRICEAG, Silvia. *Psihologia Vârștelor* : Curs Universitar, 2014. 291 p.
4. DEBESSE, Maurice. *Psihologia copilului de la naștere la adolescență*. București : Ed. Didactică și Pedagogică, 1970.
5. ERIKSON, E.H. *Enfance et societate*. Trad. de l'anglais par A. Cardinet. Neuchâtel; Paris : Delachaux & Niestlé, 1982. 285 p. ISBN 2-603-00457-3.
6. GOLU, Mihai. *Dinamica personalității*. București : Ed. Geneze, 1993. 237 p. ISBN 973-9099-16-5.
7. LEHALLE, N. *Psychologie des adolescents*. Paris : Editura PUF, 1988.
8. MITROFAN, Iolanda, MITROFAN, Nicolae. *Elemente de psihologie a cuplului*. București : Casa de Ed. și Presă „Șansa”, 1994. 190 p. ISBN 973-9167-18-7.
9. RĂȘCANU, Ruxandra. *Comunicarea interumană: note de curs* [online]. Universitatea din București, 2004. Disponibil: <https://pdfcookie.com/documents/carte-019-ruxandra-rascanu-psihologie-si-comunicare-4k2pkd7y4wl9>
10. ROUSSELET, Joelle. *Adolescentul, acest necunoscut*. București : Casa Scînteii, 1969. 276 p.
11. ȘCHIOPU, Ursula. *Psihologia modernă*. București : Ed. România Press, 2008. 330 p. ISBN 973-8236-91-2.
12. *Adolescenții și relația cu părinții – „nebuniile” vârștei și nevoia de sprijin* [online][accesat 13.09.2021]. Disponibil: <https://doxologia.ro/cresterea-copiilor/adolescentii-relatia-cu-parintii-nebuniile-varstei-nevoia-de-sprijin>
13. *Comunicarea și relațiile părinți – adolescenți* [online][accesat 13.09.2021]. Disponibil: <https://mama.md/news/otnosheniya-i-semya/comunicarea-si-relatiile-parinti-adolescenti-r14180/>
14. *Psihoterapia copilului. Relația părinte – copil* [online][accesat 13.09.2021]. Disponibil: <https://www.psihosolutii.ro/content/index.php/psihoterapia-copilului/50-relatia-parinte-copil.html>